

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 5

БИЛТЕН

МАЈ 2015

САДРЖАЈ

1. Системи кошења луцерке – дипл инж.Радојка Николић	3
2. Како до средстава из IPARD фондова - Дипл.инж.АЕ Зоран Старицац	3
3. Проређивање плодова брескве – Дипл.инж.Радомир Бушатовић.	4
4. Припрема сенаже од првог откоса легуминоза– Дипл.инж.Драган Гуњак.	4
5. Микроклимат у објектима за смештај крава – Дипл.инж.Бобан Росић.	5
6. Актуелна заштита воћака–Дипл.инж.Сандра Милетаковић	6
7. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце)	7
8. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	8

СИСТЕМ КОШЕЊА ЛУЦЕРКЕ

Луцерка је најважнија и најраспрострањенија крмна култура у нашој земљи. На имањима пољопривредних произвођача чини основу крмне базе. Луцеркино сено има велику хранљиву вредност и одличну сварљивост, у њему има протеина, витамина и минералних материја.

Време кошења утиче на принос и квалитет сена луцерке. Ако се порани са кошењем оштетиће се биљке за следећи откос, а ако се закасни добиће се сено лошијег квалитета. Први откос пада почетком маја, други половином јуна, трећи откос се коси крајем јула а четврти почетком септембра.

Оптимална фаза за косидбу је **почетак цветања** јер се тада добијају **највећи приноси квалитетне крме**. Први откос младе луцерке се коси у фази пуног цветања како би се биљке боље укорениле. При косидби првог откоса луцерке почетком маја добија се пет откоса годишње. При косидби луцерке у поподневним сатима сено има већу хранљиву вредност односу на луцерку покошену ујутру.

Последње кошење луцерке треба обавити месец дана пре сталних мразева, али је потребно да размак између предходног и последњег откоса буде око 50 дана. На тај начин биљке у зиму улазе јаче, сакупе у преосталим деловима више хране, па се следећег пролећа боље развијају.

Последњи откос треба да буде нешто виши јер ће тада остаци биљака боље задржавати снежни покривач који ће их штитити од ниских температура.

Радојка Николић. Дипл. инж.

АГРОЕКОНОМИЈА

КАКО ДО СРЕДСТАВА ИЗ IPARD – фондова

Приликом конкурисања пољопривредни произвођачи морају да обезбеде пун износ новца за реализацију инвестиције. Након обезбеђивања средстава, произвођач конкурише на објављени конкурс и доставља сву потребну документацију како би ушао у процес одобравања пројекта. Врло је битно напоменути да да инвестиција не сме бити започета пре него је пројекат одобрен. Пошто се пројекат одобри, инвестиција може да се реализује али само по подацима који су наведени проликом конкурисања. Свака инвестиција има минимални рок трајања (пет година), за које време је корисник дужан да одржи инвестицију (не сме да је отуђи или да промени намену) и да достигне стандарде ЕУ у зависности од врсте инвестиције. Уколико корисник одступи од ових захтева, дужан је да изврши повраћај добијених средстава.

Након реализације пројекта, корисник може да обави рефундацију утрошених средстава (**од 50 до 70 %**) и том приликом подноси све рачуне, доказе о уплати средстава као доказ о реализацији инвестиције.

Током реализације пројекта постоји вишеструка контрола, прва се обавља у фази одобравања којом се проверава да ли је корисник започео инвестицију или купио опрему за коју конкурише. У случају да је већ започео инвестицију, захтев ће бити одбијен. Друга контрола је пре исплате средстава, а циљ је да се утврди да ли инвестиција обављена у складу са приложеним пројектом. Последња контрола обавља се после извршене инвестиције и после исплаћених средстава, којом приликом се утврђује да ли су достигнути стандарди ЕУ. Корисник је дужан да чува сву документацију до тренутка истека од пет година од реализоване инвестиције.

Дипл. инж. АЕ Зоран Старицац

ПРОРЕЂИВАЊЕ ПЛОДОВА БРЕСКВЕ

Проређивање плодова брескве је редовна и веома важна помотехничка мера која се примењује код брескве. У условима повољним за оплодњу на стаблу брескве приметне се чак до 80% цветова. На мањим површинама са мањим бројем стабала најидеалније проређивање брескве одрађује се ручно. Превелики број плодова негативно би се одразио на квалитет плодова, принос, развој вегетативне масе, формирање цветних пупољака а понајвише представља велико оптерећење воћке родом. Код младих воћака које ступају на род није препоручљиво инсистирање на већој родности да не би дошло до очењивања и ломљења грана под теретом.

Бресквик у коме се плодови проређују сваке године редовно рађа, плодови су квалитетнији, и уједначене обојености а истовремено се усклађује број плодова и лисна површина која треба да их храни.

Са проређивањем треба почети након прецветавања после опадања неоплођених цветова и приметних плодова тј. у време када су величине лешника пре почетка формирања коштице плода. Итензитет проређивања зависи од величине стабла, дужине мешовитих родних гранчица и броја приметних плодова. Прво треба уклонити оболеле деформисане плодове, плодове близанце и плодиће на засењеним местима.

Треба се потрудити да се постигне подједнако оптерећење грана наизменичним распоредом плодова цик-цак уз присуство 30-40 листова на сваки плод. Препоручљиви размак између плодова приликом проређивања не би требало да је мањи од 10-15cm тј. размак шаке.

Плодићи се кидају руком или им се секу петелјке плода. На развијеним и бујнијим стаблима остављати више плодова, водећи рачуна да не дође до повијања танких родних гранчица под теретом рода. Доње и слабије осветљење делове круне итензивније проредити водећи рачуна да на китици и цветној гранчици буде 1-2 плода.

Дипл. Инж. Радомир Бушатовић

СТОЧАРСТВО

ПРИПРЕМА СЕНАЖЕ ОД ПРВОГ ОТКОСА ЛЕГУМИНОЗА

Традиционални начин спремања сена – конзервисањем луцерке, детелине и травно – легуминозних смеша код нас је природно сушење на сунцу. Поред овог, постоји и други начин, мада недовољно познат, а то је конзервисање зелене масе спремањем силаже или сенаже.

Највећи проблем при сушењу првог откоса за сено јесу честе кише у мају месецу, као и висока влажност ваздуха и земљишта. Поред тога биљке из првог откоса одликују се грубљим стаблом и мањим учешћем лишћа у укупној биљној маси. У таквој маси, лишће се брже суши у односу на стабло, а пресушено лишће се лако круни и отпада, а са њим се губи и најхранљивији део буљке. Уколико у међувремену пада киша, покошена маса остаје на земљи испирају се хранљиве материје и маса трули.

Због набројаних проблема, неки од наших фармера први откос легуминоза конзервишу у форми сенаже. Међутим, припрема сенаже луцерке није тако једноставан поступак као што је силирање целе биљке кукуруза. Легуминозе садрже знатно мање шећера и знатно више протеина и минералних материја, те се не може силирати уобичајеним поступком. Отежавајућа околност је висок садржај влаге, који може да буде 80%. Једини начин да се од ове културе добије квалитетна силажа јесте да се покошена маса пре силирања просуши до новоа влаге од око 60%. Дужина трајања сушења зависи од интензитета сунчеве топлоте и може да износи од неколико сати до више једног дана.

Основни проблеми при спремању силаже од просушеног материјала је отежано сабијање, јер је просушени материјал доста еластичан и стално се подиже. Због тога просушену масу треба уситнити. Практичне препоруке су, да при коришћењу зелене луцерке за силирање дужина сецкања буде 3 – 5 центиматара. Пре самог почетка гажења масе обавезно је масу луцерке помешати са око 7%, од укупне масе, кукурузне прекрупне како ми се обезбедила довољна количина шећера за процес конзервисања. нарочиту пажњу треба обратити на што боље гажење у сиљу истискивања ваздуха, добро покривање фолијама, као и додатно оптерећење силиране масе.

Дипл.инж.Драган Гуњак

СТОЧАРСТВО

МИКРОКЛИМАТ У ОБЈЕКТИМА ЗА СМЕШТАЈ КРАВА

Микроклиматски услови у стаји утичу на здравствено стање и производњу крива, а најзначајнији су: температура, садржај влаге у ваздуху, брзина кретања ваздуха и концентрација надражујућих гасова.

Говеда су способна да поднесу велики распон температуре, а да при томе не мењају своју телесну температуру. Температура између 10°C и 20°C је најоптималнија за криве уопште. На температури између -4°C и +10°C говеда се лако прилагоде када имају могућност кретања и одговарајућу исхрану. Међутим, адаптација на високу температуру је тежа. Способност прилагођавања је увек отежана при високом садржају влаге у ваздуху, било да су у питању високе или ниске температуре средине.

Оптималне температуре за музне криве крећу се од 10°C до 15°C (за телад до 6 месеци старости 15°C до 20°C), а зона угодности износи 15°C до 21°C. Порастом температуре средине убрзава се дисање, што је главни механизам којим говеда одају топлоту.

При температури изнад 24°C, смањено уношење хране праћено је опадањем производње млека, док је на температури око -15°C повећано уношење хране, а смањена производња млека. При високим температурама производња млека и конзумирање хране се смањују, јер се активности организма усмеравају на одавање топлоте. Смањени апетит је примарни узрок ниже производње млека. Топлотни стрес утиче у већој мери на високо-производне криве него на ниско-производне, а нарочито је штетан у врхунцу лактације. Последице топлотног стреса смањују се уколико се говедима обезбеди хладовина и користе вентилатори, тушеви и расхлађени ваздух.

Релативна влажност ваздуха у стајама за млечне криве треба да износи 50 – 75%. При повећању релативне влажности појачава се утицај хладноће на организам животиња. На ниским температурама и при високој влажности водена пара влажи длачни покривач и губи се део топлоте тела. Повећана температура и влажност ваздуха већа од 80% условљавају тешкоће у дисању и повећање телесне температуре животиња. Истовремено долази до смањења отпорности дисајних органа према деловању патогених микроорганизама. Уколико је релативна влажност ваздуха мања од 50% слузокожа дисајних путева се суши, због чега се смањује моћ филтрирања ваздуха.

Ефикасни систем измене ваздуха у објектима је један од врло значајних захтева при изградњи објеката за говеда. Вентилацијом се регулишу температура, садржај кисеоника, водене паре и штетних гасова у ваздуху. Препоручује се брзина вентилације по криви телесне масе 454 кг зими износи 2,8 м³/минути а лети 5,7 м³/минути. Оптимална брзина струјања ваздуха је од 0,1 до 0,3 м/с.

У ваздуху стаје присутни су гасови који потичу од метаболичних процеса животиња и разградње отпадака, и спадају у групу надражајних гасова. Допуштене концентрације амонијака изnose од 10 – 20 ppm, угљен – монооксида 3000 ppm и сумпор-водоника 0,5 – 5 ppm.

У стајама треба да се обезбеди природно осветљење са коефицијентом 1 : 10 до 1 : 15 и вештачко осветљење у износу 50 – 60 лукса.

Дипл.инж.Бобан Росић
саветодавац за сточарство

АКТУЕЛНА ЗАШТИТА ВОЋАКА

Заштита јабуке и крушке

Ове воћне врсте налазе се у фази формирања плодова величине лешника у зависности од локалитета, па је потребно наставити са заштитом против проузроковача биљних болести и штеточина. Код **јабуке** треба наставити са применом фунгицида за сузбијање проузроковача чађаве краставости плодова и пегавости листа *Venturia inaequalis* и проузроковача пепелнице *Podosphaera leucotricha*. За сузбијање проузроковача чађаве краставости могу се користити превентивни фунгициди као што су: MERPAN 500 WP DITHANE M 45 , CIRAM, MANKOGAL, METHOD и други. Овим препаратима треба додати један препарат за сузбијање пепелнице као што су: TOPAS 100 EC, SYSTHANE 240-SC и други. У овој фази код јабуке се могу наћи лисне ваши, лисни минери, јабукин смотавац, воћне пипе и други инсекти, пре свега у стадијуму одраслих инсеката, па се препоручује неким од поменутих фунгицида додати и инсектицид, као што су: NURELLE-D, TONUS, ACTARA , CONFIDOR, DIMETOGAL, AFINEX и други.

Исто тако у зависности од локалитета, **крушка** се налази у фази формираних плодова, па је потребно наставити заштиту против проузроковача чађаве краставости плодова и пегавости листа као и против штеточина. За сузбијање чађаве краставости може се користити један од препарата: ANTRACOL, MERPAN 500 WG, MANKOGAL , DITHANE, DELAN. За сузбијање штеточина напред наведеним препаратима треба додати један од инсектицида као што су: PERFEKTION, DIMETOGAL.

За сузбијање крушкине буве користи се један од инсектицида: VERTIMEC 0,18 EC, ABASTATE, и други.

Заштита коштичавог воћа

Вишња и шљива су у фази формираних плодова па треба наставити са заштитом против биљних болести (пламењача шљиве, рђа шљиве, шупљикавост лишћа) и штеточина. Може се користити један од фунгицида: DELAN, BRAVO , DITHANE, MANKOGAL , и други. За сузбијање штеточина код вишње и шљиве (лисних ваши и вишњиног сврдлаша, шљивин смотавац, шљивине осе) у овој фази препоручују се препарати: DIMETOGAL, DECIS, ANTHOCID D, VANTEX, AFINEX и други.

Бресква се налази у фази формираних плодова па треба наставити са заштитом против биљних болести (шупљикавост лишћа) једним од препарата: CAPTAN , MERPAN, PINOZEB M-45, DITHANE као и пепелнице једним од препарата: TOPAS, THIOVIT JET, и други. За сузбијање штеточина (бресквин мољац, лисне ваши, бресквин смотавац) применити један од инсектицида: NURELLE D, TONUS, KARATE ZEON, и други.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 27.4. - 3.5.2015. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	136	140	130		
Grejfrut (Grapefruit)	100	100			
Grožđe crno ostalo (Grapes black other)	400				
Jabuka Ajdared (Apples Idared)	80	45			
Jabuka Z. Delišes (Apples G. Delicious)	75	45	90		
Jabuka Greni Smit (Apples G. Smith)	75		90		
Jabuka ostala (Apples other)	65	45			
Kivi (Kiwi)	160	160	170		
Kruška (Pear)	170				
Limun (Lemon)	125	115	120		
Mandarina (Mandarin)	120	110	120		
Orah (Walnut)	1250				
Pomorandža (Orange)	95	105	100		

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Brokoli (Broccoli)	130				
Karfiol (Cauliflower)	100				
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	120		80		
Krompir (Potato)	30	35	30		
Krompir mladi(Baby potato)	130		80		
Kupus (Cabbage)	65	100			
Luk beli (Garlic)	300	300			
Luk crni mladi (Spring onion)	25				
Luk-crni (Onion)	45	45	40		
Paprika-babura (Pepper-babura)	300				
Paprika-šilja (Pepper-silja)	290				
Paradajz (Tomato)	200	180	200		
Pasulj-beli (Beans white)	200	210			
Praziluk (Leek)	130	100	80		
Rotkvice (Radish)	25		15		
Spanać (Spinach)	45		70		
Tikvice (Zucchini)	90				
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	41		15		
Šargarepa (Carrot)	85	80	80		

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 27.4. – 3.5.2015. godine

Jedinica mere dln/ kg		Težina/ Rasa uzrast		Centralna Srbija											Vojvodina						Dominantna cena-Srbija						
				Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin						
Bilkovi	>500kg	HF																	200								
Bilkovi	>500kg	SM					220												230								
Dviske	sve težine	sve rase		220		150	150											150									150
Jagnjad	sve težine	sve rase		300	280	250	270	265	300	300	300	300	300					300									300
Jarad	sve težine	sve rase		260			180	230	200			230	220					250									
Junad	<=300kg	HF																210									
Junad	<=300kg	SM																230									
Junad	350-480kg	sve rase									210							210									210
Junad	>480kg	sve rase									220							220									220
Koze	sve težine	sve rase		120		120	145	150				130						100									120
Krave za klanje	sve težine	HF																120									
Krave za klanje	sve težine	SM					140				150	140						160									140
Krmače za klanje	>130kg	sve rase			150	120	100	120					120					110									120
Ovca	sve težine	sve rase		150	140	120	120	140				130	150	150				130									150
Prasad	16-25kg	sve rase		250	240	240	220	240	240	280	280	250	240					250									240
Prasad	<=15kg	sve rase		260	250	250		270	250	280	300	260	250					260									250
Telad	80-160kg	HF		350														290									
Telad	80-160kg	SM		450							360	330	400					420									
Tovljenici	80-120kg	sve rase		140	170	140	140	130	160	140	150						150										140
Tovljenici	>120kg	sve rase		140	130	130	100	130	130	130								125									130
Šilježad	sve težine	sve rase		220							230	200						190									